

Pigniczky Réka

Hazatérés, egy szabadságharcos története: dokumentumfilm édesapámról és 1956 jelentősége

A szerző 2004 óta nővérevel dokumentumfilmet készít édesapjáról, Pigniczky Lászlóról, aki 1956-ban Budapesten szabadságharcos volt. A film közel két éven át követi a két Amerikában nevelkedett lányt ahogy feltárják azóta elhunyt édesapjuk 56-os történetét Magyarországon. A lányok két utat tesznek meg: felderítik édesapjuk 56-os történetét és egyben megértik, hogy miért játszik továbbra is nagy szerepet az 56-os forradalom és szabadságharc saját életükben 50 évvel később.

Miért készítjük ezt a filmet?

Semmi sem egyszerű ha édesapámról, Pige-ről van szó. Nem egyszerű történet az övé, főként azért nem, mert ő volt története elmondásának szinte egyetlen forrása, legalábbis nekünk, akkor, Amerikában. Így sok minden tisztázatlan maradt: a szlogeneket leszámítva az ő története, 56-os múltja, hogy miért és pontosan hogyan ment el innen, hogy miért nem jött vissza, hogy tulajdonképpen ki van ezen a töménytelen sok fekete-fehér fényképen amit egy cipődobozban kaptam meg Pige harmadik feleségétől, a kinti megemlékezés után. Pige nem tartotta szinte senkivel sem rendszeresen a kapcsolatot Magyarországon, nem volt testvére, a szülei korábban meghaltak, és akiktől

Minket, amerikai-magyarokat, úgy neveltek 56-os szüleink, mintha egy magyar inkubátorban lettünk volna, azzal a céllal, hogy ha egyszer kivonulnak az oroszok akkor úgy térhessünk 'vissza', hogy ne kelljen semmit sem pótolni. Nagyon sokat tanultunk arról, valószínűleg többet mint a magyarországi gyerekek, hogy mi történt '56-ban - ez része volt egy nagyon komoly és következetes nevelésnek amit kaptunk mint '56-os gyerekek, cserkészek, menekültek gyerekei. Magyar neveltetésünknek egyik főszereplője és mozgatórugója volt Pige - édesanyámmal együtt, aki szüleivel szintén '56-ban disszidált Magyarországról - csak hogy pont az ő személyes története marad meg foslányokban, homályos emlékekben, tisztázatlan anekdoták

Amire odáig jutottam korban, karrierben és önreflexióban, hogy végre valamilyen szinten dokumentáljam édesapám- főként '56-os - történetét, hogy végre rábeszéltem, hogy látogasson haza Magyarországra egy fél évszázad után, és engedje meg, hogy ezt lefilmezzem, addigra már késő volt. Úgy ment el Pige, hogy minden befejezetlen maradt, kevés történet volt leírva és igazán nem tudtam meg a konkrét eseményeket, neveket, helyszíneket. Pige amúgy sem volt rendezett ember, sem életében, sem érzelmi világában és így sosem állította össze papírjait, fényképeit, memoir-ját. Ez tényleg az én dolgom lett volna, mint újságíró.

A papámról készülő dokumentumfilmmel kapcsolatban, apám most azt mondaná mint mindig: 'Lányom, ha rám hallgatsz, akkor azt csinálsz amit akarsz.' Mindig mögöttünk állt, de részletekben, szervezésben, a dolgok megnyugtató elintézésében nem nyújtott sok segítséget, mert ő nem ilyen volt. Ezenkívül neki egyértelmű volt, hogy hova tartozik - ide, Magyarországra - és hol komolyan, hol humorral főként a régi hazájáról szeretett beszélni. Neki azon sem kellett sokat gondolkoznia, hogy Eszttivel, a nővéremmel hozzuk haza és temessük el 'ittthon,' habár élete nagyobb részét nem itt töltötte, gyerekei kint nőttek fel, és azt sem tudta megmondani pontosan, hogy hol a családi sír meg, hog

De nem csak édesapám történetéről van szó, hanem a miénkről is -- azokról, akik '56-os szüleink miatt nem Magyarországon nőttek fel, hanem más országban. A forradalom tragikus

leverése után több mint 200,000 ember hagyta el Magyarországot - köztük sokan kényszerűségből mint édesapánk. Onnan 'visszidáltunk' százával a '90-es évek elején, főként 20-30 éves fiatalok. Sokan ingáznak, de sokan le is telepedtek, magyarországi férj-feleséggel vagy csak úgy. De miért jövünk vissza, miért csinálunk itthon (is) otthon, kik vagyunk mi és miért nem tudnak sokszor a gyerekeink angolul? Miért lakik itt Budapesten több amerikai-magyar barátom mint kint Amerikában? Vajon ez csak gazda

Szüleinknek szinte könnyebb volt az életük abból a szempontból, hogy ők biztosak lehettek, hogy magyarok, születésük miatt és 1956 miatt, amely egy olyan életreszóló esemény volt, ami lelkileg összeforrasztotta mindazokat, aki emiatt elhagyták hazájukat (azokat is, akik otthon maradtak, csak őket máshogyan). Én mindig úgy éreztem, hogy szüleink és barátaink megkérdőjelezhetetlenül magyarok voltak. Nekünk a meghatározó identitás azért árnyaltabb, nem ilyen egyszerű.

Nekünk a hovatartozás kérdése bonyolultabb, mivel javarészt Amerikában nőttünk fel, ott jártunk egyetemre, és legyünk őszinték: jobban beszélünk angolul, mint magyarul. Sok mindent köszönhetünk Amerikának, és bevallom, örülök, hogy ott nőttem fel és nem Magyarországon a kommunizmus alatt. Ugyanakkor, a 'honvágy' Magyarország iránt bennünk is erősen megvan, sokan azért költöztünk Magyarországra mert tenni akartunk valami hasznosat a rendszerváltás után. Magyarországon amerikaiak vagyunk, de Amerikában magyarok. Gyerekeink, ha szerencsések vagyunk, jobban fognak tudni magyarul, jobban fogják ismeri ezt az országot mint mi, akik emigrációban nőttünk fel. Vajon bennük is el tudjuk ültetni az egész

Iskolában mindig azzal kezdtük, ha valaki piszkált: "Leave me alone, my dad was a freedom fighter. (Vagyis: "Szállj le rólam, az én apám szabadságharcos volt.") Ezt a mondatot meg szeretnénk őrizni nővéremmel, Esztivel, gyerekeinknek nagyapjukról, viszont szeretném, mint újságíró, hogy emögött hiteles történelmi tartalom is legyen, nem csak családi legenda. Erről szól ez a film, hogy felkeressük a régi megmaradt szálakat, Pige dossziéjaiból, írásaiból, fényképeiből, amelyek előkerültek halála után. Felkutatjuk azt, amit lehet erről a zavaros, de inspiráló korszakról. Így lehet csak Pige hamvainak hazatérése lelki hazatérés, megnyugvás mindannyiunk számáa

Pigniczky Réka

Televíziós újságíró és producer, aki több mint 8 éve dolgozik az Associated Press-nél, főként New Yorkban. 1992-1996-ig Budapesten élt, ahol többek között az egyik parlamenti ellenzéki párt tanácsadója volt, valamint a rendszerváltás után létrejövő, nő-témákban aktív NGO-k szervezője illetve a MONA ügyvezető igazgatója. Jelenleg Budapesten él, ahol szabadúszóként dolgozik az AP-nek és más külföldi televízióknak, habár a Hazatérés lassan de biztosan minden idejét felemésztí. Az Egyesült Államokban született és nevelkedett magyar emigránsok gyermekeként egy erősen amerikai-magyar környezetben, így anyanyelvi szinten beszél magyarul dokumentumfilmjét 2006-ben mutatják be. További információ a filmről: www.56films.com.